

Un homenatge al cul en la plàstica artística contemporània

Per Fepa, la bibliotecària

Andy Warhol
Paul McCarthy
David Wojnarowicz
Jesús Martínez Oliva
Álex Francés
Tom of Finland

Pense que si Foucault, salvant les distàncies i amb tots els meus respectes, haguera escrit una història del cul, ho haguera fet a partir de la simbologia social i jeràrquica dels cossos: en funció de la premissa: *el cos és un constructe social*, el cul esdevindria un germanastre oblidat.

Des d'aquest article no pretenc construir cap mena d'història del cul, sinó reflexionar sobre les seues possibilitats representatives en la plàstica contemporània del món occidental, a partir d'una breu selecció d'artistes que al meu parer han reivindicat i reformulat positivament aquesta part del cos –tan menyspreada, castigada i marginal– des d'una perspectiva homoeròtica, sexual i afectiva.

En definitiva, es tracta d'un conjunt de sis artistes compost pels nord-americans Andy Warhol, David Wojnarowicz i Paul McCarthy; el valencià Álex Francés; el murcià Jesús Martínez Oliva, i, per últim, un dels pioners de còmics gais: Tom of Finland. Tots plegats, gràcies als seus treballs plàstics, ja siga en forma de fotografia, dibuix, escultura, còmic o serigrafia, gosen desconstruir la tradicional càrrega injuriosa del cul, superant tota mena de reducció fisiològica o funcional, per elevar les natges als somnis més ensucrats i suggerents.

Tot seguit passe a assenyalar com a primer artista el representant de la cultura popular i underground de l'escenari de Nova York. Em referisc a **Andy Warhol**, de qui en aquest article m'interessen els seus dibuixos i serigrafies sobre fragments corporals masculins despullats, concebuts com a temes eròtics i de gran càrrega sensual. En aquest sentit, existeixen dues línies cronològiques que remarcarien l'estil personal i la

tècnica emprada en les seues obres. Així doncs, els dibuixos dels anys 50 sembla que siguen extrets d'un model que està posant (S.T, 1956-7). Són obres personals i íntimes, força eròtiques i hedonistes.

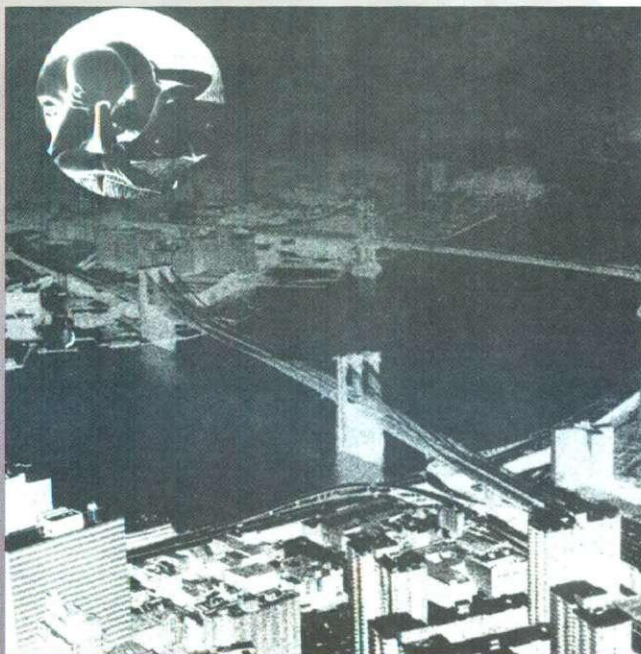
Pel que als dibuixos dels anys 70 i 80, es caracteritzen per la seua sofisticació, evolució i fredor tècnica. Es tracten de fragments corporals de culs en posició fetal, o bé de gairell, o bé a punt de ser investits per un cos extern. A més a més, afegisc aquí l'empremta de les seues serigrafies d'aquesta època, que amb relació a aquest tema, apostà per la idea de la producció mecànica i serial de les obres d'art, com és el cas del seu *Tors* de 1977 (impressió serigràfica sobre llenç) o de les *Sex parts* de 1978. En aquesta primera serigrafia, observem el revers d'un tors, on mostra de forma molt heroica les seues sinuoses natges i esquena, com una mena de cant al cànon ideal de l'estatuària clàssica, materialitzat en els músculs i volums del cos masculí. I quant al segon cas, realitzà una mena de disseccions corporals, sent el cul un dels punts d'interès analític, mitjançant la seua representació detallada en les diferents inflexions i posicions suggestives. En definitiva, aquestes obres (d'ambdues etapes cronològiques) representen la fruïció i el desig homoeròtic més estètic, que, mitjançant la mirada d'un tercer "a aquest altre cos masculí", és desproveït de tot hermetisme i tota defensa establerta pel decòrum i la tradició cultural patriar-

cal. Per acabar, vull afegir que aquests treballs de Warhol molts cops responen a una temptativa libidinosa i homoeròtica de concebre un home voluptuós i susceptible de ser penetrat per la mirada d'un tercer.

El següent artista a mostrar és el **Paul McCarthy** (Salt Lake City, USA, 1945), prolífic creador de cinema i fotografia en la dècada dels 60 i, *performer* als 70, fins a arribar a la dècada dels 90, que destacà per l'execució de peces escultòriques i instal·lacions força provocatives. En aquest últim marc cronològic, l'artista recrea tot una sèrie de monstres, formes absurdes i fastigoses, decorats de teatre, etc. És com una manera de sintetitzar en les seues creacions el món capitalista que l'envolta, amb els seus inherents ingredients que anirien des del cinisme, la violència, la brutícia i la gràcia més irònica.

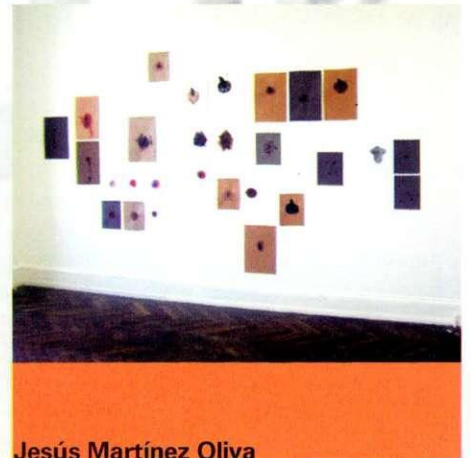
En aquest ordre, cite la peça *Bear sculpture* de 1992 i *Heidi*, on s'analitza la sistematització d'allò que no és natural del cos social, com a metàfora dels sistemes de poder i de les convencions culturals. Aquesta peça primera és un ós de peluix que està literalment defecant; fins i tot es veu eixir del cul un tros de merda. De forma semblant, en l'obra relacionada amb la popular sèrie nipona coneguda com a *Heidi*, ens representa l'avi i a la nena que estan ajudant a extraure d'un cul, potser del Pere, un tros de femta. En ambdós casos, podem veure, que per una banda ironitza el tradicional i consue-

tudinari reduccionisme fisiològic del cul, enfront d'altres connotacions, pròpies de la sort dels que practiquen la sodomització en les seues relacions sexuals, és a dir, entre les comunitats gais i els heterosexuals *queers*. I per una altra banda, s'ha apropiat de la dolça imatgeria infantil dels dibuixos animats, amb la intenció de transgredir-les en situacions impensables, escatològiques, i immorals, com a forma de plantejar les obsessions i les pors dels adults, relacionades amb la identitat i el gènere.

David Wojnarowicz

El darrer artista d'origen nord-americà és **David Wojnarowicz**, nascut a Nova Jersey el 1954 i mort el 1992 per la sida. Fou un artista autodidacte, que acabà vagant per Mèxic, Canadà i Europa, fins a establir-se definitivament a Nova York el 1979. La seua obra pictòrica és el testimoni directe de la seua vida; dels seus sentiments, angoixes, visions i somnis sobre el món que cerca i les relacions entre gais; dels temes que estableixen una dialèctica entre l'ordre i el desordre; de la dualitat entre el fenomen del naixement i de la mort; etc. A més, cal dir que quan fou diagnosticat com a portador de la sida als darrers anys dels 80, es va polititzar força, en la mesura que participà als debats públics, a les investigacions mèdiques sobre la malaltia, a les lluites pels drets legals, etc. D'aquest context i amb relació a la temàtica del cul, destaco l'obra *S.T.*, de la *Sex Series* (per Marion Scemama), 1988-89. Wojnarowicz hi incorporà una fotografia extreta de les revistes pornogràfiques gais que, envol-

Jesús Martínez Oliva

tada per un marc circular, presidix un rerefons de la ciutat de nit. És com si volguera emfasitzar la idea que mentre la ciutat dels benpensants dorm, a les fosques i de forma proscriu, es desenvolupen altres formes de vida marginals. En aquesta pintura, podem veure una parella de xics en ple procés d'un anilingus. Una pràctica sexual no només exclusiva entre les comunitats homosexuals, que reivindica aquesta part del cos com a font de plaer, natural i no gens nociu, que aniria en contra de la censura moralista dels sectors més conservadors nord-americans d'aleshores, que anatemitzava els homosexuals com a responsables, i per tant, portadors de la sida.

PEREDA
impressor

La diferència en
Arts Gràfiques

Pamplona 63 - 65, nau
08005 Barcelona
Tel. 93 309 45 17
Fax 93 300 57 62

imprensa@peredaimpressor.com

L'obra del murcià **Jesús Martínez Oliva** (licenciat en Belles Arts per la Universitat Politècnica de València), s'ha anat desenvolupant a través de fotografies, pintures, dibuixos murals, escultures i instal·lacions. En tots aquests registres, la representació del cul ha cobrat una vital importància, no només per associar-se a les pràctiques onanistes entre gais, sinó per reivindicar-lo com una part del cos per descobrir, sentir i gaudir. A més, caldria afegir que, tant en l'obra *Ull* (1992), com en *Teranyina* (1995), desenvolupà una certa analogia semàntica del cul amb la vagina, a partir de la idea del George Bataille que relacionava la vagina amb l'ull i amb la boca, pels seus poders seductors, atractius, castradors i caníbals. Des d'aquest sentit, l'artista ho reprèn per fer verssemblant l'anús amb els forats negres de l'univers, o bé amb una boca dentada, absorbent i famolenta. A efectes pràctics, a la *Teranyina* veiem un anus ben dilatat que centralitza una teranyina dibuixada, com si ens volguera convidar a entrar-hi, a explorar l'obertura d'altres mons, etc. En resum, ens mostra les seues preocupacions i reflexions cap a l'altre cos masculí, com a exaltació de la masculinitat gai, el rebuig mediàtic i físic de la sida, el dolor de la penetració, el qüestionament de les estructures socials, etc.

Provinent de la mateixa facultat, presente **Àlex Francés**, que a través de les seues fotografies ha investigat sobre les relacions afectives, personals i de germanor entre els homes gais. Dins d'aquesta línia destaque *Vull estar dintre de tu*, 1996, on veiem un simulacre de coit anal, com una possibilitat més dels jocs sexuals entre homes. Més aviat és un *headfucking*, on el cap de l'home de baix desapareix entre les cames del de dalt. En aquest sentit, insisteix en certa fraternitat i camaraderia, fins al punt de conformar entre tots dos un mateix cos. El cul faria de ventosa entre els dos cossos, ja que aconseguix atraure el cap per la via del desig de ser penetrat.

I per últim, arribem al finlandès Touko Laaksonen, conegut com a **Tom of Finland**, un dels primers i populars dibuixants de còmics gais, que es consolidà als anys 60 en revistes com *Bob Mizar* o els famosos còmics *Kake*. Els seus dibuixos se centren en la idealització d'homes bells i perfectes, hiperatlètics i ben dotats de genitals. La seua desmesurada fisonomia també arriba a l'hora de representar el cul, a través de forts i prominents *glutis*, predisposats a ser arrambats, acariciats i penetrats.

D'aquest artista, assenyalo *S.T.*, on representa una orgia de forts homes uniformats, que gaudeixen del penis i del cul del policia, a través de la fel·lació del penis que es simultanieja amb el *fistfucking* anal.

Per concloure, aquestes sis mirades al cul parteixen de la necessitat de descodificar la seua càrrega injuriosa, que li ha arrossegat malalties, vexacions, insults i escarnis carnals. En el seu conjunt, altrament, representen un imaginari ideal del desig sexual i eròtic que supera la mà tirànica de l'heteronormativitat patriarcal. A més, el cul ix victoriós, com una part del cos ressignificada i reivindicada, per recrear estats encisadors i suggerents, perpetrar el desig voyeurístic de l'altre, i desencadenar el seu poder sensual i de seducció. Al capdavant, es podria parlar de cert culte hedonista i de forta admiració, encoratjador d'una particular hagiografia. El plaer de les coses proscrietes i ignominioses passa de l'esglai més ancestral al plaer més desitjat i somiat.

Paul McCarthy

Andy Warhol

Andy Warhol

Andy Warhol

ja ha sortit la
LOTERIA DE NADAL
del CGB !!!

no et quedis sense!

19.669

Locals on la pots trobar: TATU, KANTINA CGB, SWEET, NEW CHAPS, NOSTROMO, ATAME, JAYCA, BEAR BACON BAR, MARTIN'S, LA BASE, LA BATA DE BOATINÉ, BURDEL 74, SAUNA CASANOVA, SAL I PEBRE, NOSOTR@S, G-CAFE, STRASS, SAUNA BRUCH, CASAL LAMBDA, SAUNA CONDAL, ZEUS, SAUNA CORINTO, SAUNA THERMAS, ANTINOVS, SESTIENDA, CÔMPLIES, SAUNA GALILEA...